EPISTOLA APOLOGETICA

Ad Magnum

TH. BARTHOLINUM

Regium in Regiâ Hafnienſi Profeſſorem Anatomicorum Coryphæum

De Calumniis

Nobiliſſ. LUDOVICO BILSIO

à Coppenſdamme, Bonem, &c. D°.

Arcanorum Naturalium Scrutatori Subtiliſſ. nec non vivorum ac mortuorum Anatomico Incomparabili, *perperam impactis.*

Romanâ veſte donata, per Philalethium.

Plerumque innocentes recenti invidiæ impares, Tacitus Annalium libr. 2.

ROTERODAMI,
Ex Officinâ ARNOLDI LEERS. CIↃ IↃ C LXI.

De Nobiliſſ.

LUDOVICO BILSIO

Anatomicorum Oculatiſſimo.

Ille venenatis licèt uſque agitetur ab Auſtris,
Pulchrius at rabidis emerget BILSIUS *undis.*

Clariſſ. Vir, Celeberr. D.

TEnè Regium in Regiâ Hafnienſi Profeſſorem ignotus hoſpes atque Anatomes Tyrunculus compellatum eat? Bartholinorum Gens jam olim præ inſigni eruditione tanquam Regni ſidera habita, adeoque toto literatorum orbe nomen illorum uſque celebratum.

Non ità pridem, Clariſſ. Vir, incidimus in libellum, cui titulus: *Th. Bartholini Spicilegia bina ex Vaſis Lymphaticis. Amſteladami, apud Petrum van den Berge, ſub ſigno Montis Parnaſſi.*

Hujus cum ſeptimum adeoque ultimum perlegerem caput, vixdùm mihi perſuaſi, tale telum ex pharetrâ tanti prodiiſſe Apollinis; verùm hoc volui, Momum quendam perſonam tuam induiſſe, de tuis incommodis ſua ſibi ut compararet commoda.

Cæterùm quis credat quomodo Bartholinus ignotum quem, de Nobilitate tamen haut dubiâ Virum, nullius (quod ſciam) nedum Bartholini directè quid honori detrahentem, verùm qui omnem vitam intexantlatis exhauſtam laboribus Bono Publico conſecrarit, deque Orbe literato optimè indies mereatur, linguâ ignotâ impetierit, atque omnibus deridendum propinarit, ut æſtimationi ejus inureret notam, ſcribendo:

Quod quemadmodum rectè inquit Seneca: Nullum magnum ingenium eſſe ſine mixturâ dementiæ; ita & nævos ſuos habeat Bilſius. In eo peccat, quod ſuas experientias arrogantius quàm decentius, omnium aliorum in hâc palæſtra exercitatorum, præferat, & præ ſe contemnat, quùm non ita pridem ex Anatome noſtrâ Belgicâ ſuæ artis jecerit fundamenta.

Ego Nobiliſſ. Bilſium à Coppenſdamme, Bonem, &c. Dm. in arte ſuâ lubens Præceptorem mihi adopto, à quo permulta nunquam alibi hactenus viſa inauditaque documenta habeo arti meæ maximè proficua, quæ tamen nuſquam gentium vel vidi vel audivi unquam: quare hominem ipſum, ejuſque dignitatem pro rei veritate, luridis Zoilorum dentibus eripere cogor.

Si *Bilſius artis ſuæ fundamenta ex Bartholini Anatome non ità pridem jecerit*, Te verò, Clariſſ. Vir, ſi modò hujus operis Autor perhiberis, hac de causâ exſultare, nedùm inſultare deceat.

Jam provectioris ætatis eſt Nobiliſſ. Bilſius, qui indè à teneris un-

guiculis noctes atque dies circa cadavera hominum juxtà ac beſtiarum ſtupendo aliquo cum ardore & labore omnem vitam conſumpſit, quique cadavera humana ſupra ſexaginta, ac præter bruta alia, canes ſupra mille ἀνατετμήκως: Cujus rei aliquam partem teſtes ſumus oculati.

Si Belgicam Bartholini Anatomen Nobiliſſ. Bilſius quandoque inſpexerit, hoc egit, ut intelligeret, viviſnè per omnia reſponderent æri inſculptæ figuræ, eo animo & Tu Anatomicorum Coryphæe Belgicam Nobiliſſ. Bilſii Anatomen inſpexiſti, liquet hinc, ſiquidem objectas ipſum Apologiæ ad Animadverſiones D. Hornii affixiſſe *canis benè magni figuram.*

Sic porrò ſcribit Clariſſ. Bartholinus: quod *Nobiliſſ. Bilſius invidiâ quâdam artes ſuas occultet, infrà Profeſſoris ingenui candorem exiſtimas, quià Pythagoræ ſilentium faſtidis & Natura omnibus ſua bona voluit eſſe communia. Tertiò, quòd proſtituat Nobilitatis decus, & Anatomici dignitatem, quod precio certo inventa ſua ſpeculatoribus exhibeat. Laboribus quidem debetur præmium, inquis, ſed à Mæcenatibus.*

Quanto quidem, Clariſſ. Vir, (at ſit gratia verbo) ſatiùs fuiſſet, Nobiliſſ. Bilſio ſuſcitaſſe Mæcenatem, quàm ipſum palàm maledictis proſcidiſſe.

Generoſioris Nobilitatis Vir eſt, vitæ famam anteponit: Te itaque de Calumniis perperàm ſibi impactis provocat, non quidem enſe, quippe quod jura prohibent, quem tamen non fruſtrà gerit; verùm cultro Anatomico, Artis Anatomicæ bono.

Ego aliique complures Nobiliſſ. Bilſium coram Viris Spectatiſſ. audivimus dicentem: ſi D. Bartholinus ſe alicubi in Belgio coram Viris Illuſtribus ſiſtere audeat, uti cadavera cadaveribus opponantur, ſcilicet, uter manu ſit doctior, qui in arte Anatomica memorandum aliquod ſpecimen edat, ſe effecturum, ut videat Bartholinus, quantum ſibi etiamnùm in arte ſuâ deſit.

Hoc verò addam, Vir Clariſſ. ſi forſan exceperis, Nobiliſſ. enim Bilſii genium & ingenium intùs calleo, ut ſi D. Bartholinus Regiam Majeſtatem Danicam, quippe Profeſſor Regius eique ſubditus oratam auſit, ut Authoritate ejuſdem Majeſtatis Regiæ in Regnum vocetur, uti coràm Majeſtate Regiâ & noſtris hominibus negotium inſtituatur. Illum quidem Regium ad nutum præſtò fore, non verbis, verùm ad oculum demonſtraturum, Bartholinum (quod quidem res eſt) aptiùs poſſe dicere ac ſcribere,

ſcribere, Bilſium autem aptiùs facere.

Sub qua lege hiſce me ipſum devincio illum modo vivum & incolumem pro generoſitate ejus non futurum in morâ.

Tu Clariſſ. Vir, *gratuitò hactenùs* (uti ſcribis) *ſpectatoribus operam tuam impendiſti, nec equum aureum nec ligneum ambiiſti.*

Tune jam Clariſſ. Vir divitibus Regni vectaris cenſibus? Indieſne Regium ſperas Elephantum, alioſvè honores, quandocunque Majeſtati Danicæ Profeſſores ſuos tali dignari honore viſum fuerit? quomodo ſcribis: *quod laudandâ Venetorum Patres* Conſcripti *prudentiâ, lauta præter ſtipendia, Anatomicos ſuos, Aquapendentem, Spigelium, Marchetum, Folium, Equeſtri, Ordini adſcripſerint.*

Qualis etiam totius Germaniæ Ornamento, Anatomico inſigni, Weſlingio delatus eſt honor, qui jure optimo Auratus S. Marci audit Eques.

In magnos animos non cadit affectatum (inquis) *lucrum.*

Victæ Babylonis gazæ Bilſio non invides nec ſummam 120000 *Florenorum, quam colligit; miraris tamen, tanto precio unam obſervationem venire, quum tu centenis ne centeſimam titivillitii partem fueris lucratus.* Ejà hoccine ſit expendere Nobiliſſ. Viri experimenta, *laudandi potius animo, quàm diſſidendi?* quomodo quidem in præfatione tuâ mones.

Modò ipſum Deus ſalvum & incolumem ſervarit, Tibi ad oculum demonſtrare non dubitat, quod hactenùs nemo Danus in Patria vidit unquam, neve unum, verùm quamplurima inſolita experimenta dabit.

Omnibus hic toto rem demirantibus orbe,
Idem ſtillabit dextrè, ſiſtetque cruorem.

Illud namque Clariſſ. Vir, tenendum, Nobiliſſ. Bilſium hanc prærogativam præ aliis obtinere Anatomicis, ut omnem corporis ſanguinem ipſum aliàs alicubi impediturum, abſque ulla ſanguinis effuſione, ab uno ad alterum corporis latus, imò in hunc vel illum corporis angulum, quemcumque libitum fuerit, compellat.

Mirandam ſanguinis coarctandi reperit rationem, quâ prodit, quæcunque antea oculos fugiebant, undè indies nova vaſa, novas membranas, novum moſchum, novaſque arterias invenit, ità ut cum Doctiſſ. Deuſingius Groningæ ac Omlandiæ Profeſſor Celeberr. in Epiſtolis ſuis

Anatomicum, verè thaumaturgum ſubinde appellet. Lubens agnoſco (rumpantur licet ilia Momo) ſæpenumerò me thaumaturga in ipſo animadvertiſſe.

Dente Theonino licèt uſque petatur & uſque;
Attamen ipſa ſuum Ars commendabit Alumnum.

Objectes Nobiliſſ. Viro licet, *illum magnis cogitationibus pectus impleviſſe, profunda Naturæ myſteria per inauditas ſuas ſectiones Roterodami divendere.*

Huic autem cavillo animum æquum, nulliuſque ſibi conſcium criminis opponit: Valeant maledici: quod vidimus, quodque contrectavimus, id verò teſtamur.

Regium eſt, benè cum feceris, audire malè.

Quin imò Urbs noſtra de tali Cive gaudet adeoque ſuperbit.

Tu interim, Clariſſ. Bartholine, Nobiliſſ. Bilſium improbè laceras, fœdiſſima quæque objectans ei, quæ ne juratus quidem hoſtis, datâ operâ, excogitare queat, hacque ſolummodò de causâ, *quia nomen tuum, & inventa Lymphatica huic fabulæ interſeri videas, & de illis litigari.*

Si candidè Tibi hìc, Clariſſ. Vir, viſum fuiſſet agere, eapropter factitatum meminiſſes, ut ſimul etiam non ignobile Celeberr. iſtius Collegii membrum audires, quod exigit, ut Nobiliſſ. Bilſius flexis quidem genubus veniam deprecetur, qui eorum adeò ſpecioſam ac fulgidam Deam Medicinam fœdiſſimè conſpurcarit.

Et Tu, Celeberr. Vir, omnem illi æſtimationem voluiſti ereptam, adeoque ipſum, uti inviſum fratribus Joſephum in puteum ſtuduiſti detrudendum, Tu cogitaſti malum, verùm Deus (precor) convertet bono.

Tuo ipſe te jugulas gladio, ubi poſt tot dictas Bilſio blaſphemias, ipſe tandem ſic cogeris ſcribere.

Imprimis laudandum ardens ejus ſtudium in promovendâ Anatome, quàm tot impenſis, & tanto apparatu in ſe ſuſcepit exornandam. Deinde cadaverum arte præparatorum balſamationem ſeu conditur am novit, quâ utili inventione ſine cruoris effuſione & nauſeâ, quovis tempore viſcera corporis & vaſa demonſtrari poſſunt.

Hic honor, qui Nobiliſſ. Bilſio vixdùm ab ejus hoſtibus aſſcribitur, ità

mox

mox eripitur ipſi: ſic namque porrò ſcribis: *Percommodum hoc foret, ubi recentia cadavera denegantur, alioquin in exſiccato cadavere nec partium nativus color, nec connexio, nec ſigura accuratè conſervari & monſtrari tyroni artis poſſunt, quod Mumia Ægyptiaca teſtantur.*

En ſpecioſam Bartholini μείωσιν.

Nos contrà teſtamur Nobiliſſ. Bilſii opera haud refertas Mumias eſſe, verùm oſtenta mirabilia, in quibus non modò artis tyrunculis, verùm ipſimet Bartholino, ejuſque farinæ hominibus oſtendi poſſunt viæ, meatus, & ingreſſus, per quos Chylus cum ſanguine refluo hepar ingrediatur, & undè hepar, Belgicè *de Lever*, qui cum Bartholinus ſat indignè hactenus jocatus eſt, priſtinam ſuam dignitatem recuperet, & ut ante *Laver*, id eſt, refocillatio corporis dicatur.

In admirandis hiſcè operibus plura videre eſt, quam in corpore aliquo recente demonſtrari queant, præter Clariſſ. Bartholini vaſa Lymphatica, iiſque annexa.

Hæc itaque lubenti contemplemur animo, atque adorandam Dei Majeſtatem agnoſcamus, dum Clariſſ. Bartholinus hepati defuncto condit epitaphia, dum ringitur, mordet ac rodit, atque fictitias tantoque indignas Viro exequias hepatis celebrat; hepar *de lever* namquè & ejus præeminentia uſque dicetur *leven en laven*, vivere & fovere, dùm vitâ & fomento *leven en laven* indigent Creaturæ. Nequè enim invidemus, ut cum Nymphis ſuis & Naiadibus in vaſis ſuis Lymphaticis ludat, eaſque (uti ſcribit) percupere quidem, modò abſque ſuperſtitione fiat, adoret. Hæc, Clariſſ. Bartholine, Nobiliſſ. Bilſii ars eſt: Ut cultro Anatomico non modo mortua, verùm etiam viva corpora ità norit præparare, ut in iis ſine ullâ ſanguinis effuſione atque nauſeâ videre liceat, quæcunque tuos, tuorumque confœderatorum oculos uſque licèt lynceos latuerunt hactenus.

Hoc declarant iſta ſpecimina, quæ condita penes ſe habet, non quòd condituram quicquam faciat, verùm artificioſam illam corporum præparationem, priuſquam condiantur; habet enim humana cadavera, in quibus nervi, alia, in quibus venæ; habet, in quibus arteriæ, alia, in quibus membranæ, parteſve aliæ, imò Cerebri ipſius reconditiſſimæ adeò artificiosè diſſectæ, magisvè artificiosè exemptæ ſunt corruptioni, ut Viri Docti, nullovè ducti præjudicio hac de causâ obmuteſcant, obſtupeſcantque.

Qualia

Qualia tam virilia quam muliebria numero ampliùs triginta habuiſſemus cadavera, nî quorundam obſtitiſſet invidia, qui non paſſi ſunt ut quiſque Anatomes Studioſus huic negocio 25 Florenos impenderet; tunc enim præter omnimodam cognitionem, etiam icones, juxta deſciptionem vivarum omnis generis diſſectionum habuiſſemus. Qualia ſint, quæ vidimus hactenus, ſpecimina, de illis Principes non pauci, Comites ac Satrapæ, Legati Regii horumque Medici, inter alios quoque Majeſtatis Danicæ ad Illuſtr. Præpotentes D. D. Confœderatarum Provinciarum Ordines Delegati noviſſimi duo locupletem fidem faciunt.

Itanè ergò, Clariſſ. Bartholine, movenda Tibi erat Camerina, ut ad rem pervenires.

Ad rem (inquit) *ut veniamus, Bilſii inſtitutum eſt, verum Ductus dicti Chiliferi* (*Ipſi verò Roriferi*) *uſum probare, & hepatis olim temere ſepulti, nunc, ut ſperat, reſurrecti neceſſitatem adducere.*

Hîc Clariſſ. Bartholinus cum larvis luctari videtur.

Nullos meminiſti verè mortuos & ſepultos reſurrexiſſe per naturam, paucos per miraculum. Scire operæ precium eſt, Clariſſ. Vir, Nobiliſſ. Bilſium, quem antiqui Medici hepati attribuerunt, uſum, volentem tueri, tuo ipſius exemplo, nonnunquam hepatis reſurrectionis nomen, *olim temere ſepulti,* adhibere, figuratum huic rei mutuando loquendi modum, quo antiqui hepatis uſus præcipitationem, nec non reſurrectionem expreſſum ivit, hinc, Clariſſ. Bartholine omninò aberras à ſcopo, ac de reſurrectione mortuorum inſtituis orationem; & Hugonem Grotium, Kornmannum aliosque impugnas, quaſi verò *fabulas, illuſiones, & phantaſmata* pertractaſſent, Porrò rationes reddis Celeberr. Bartholine, quare mortui non niſi tribus poſt diebus ſepeliri conſueverint, idque multorum comprobas autoritate, uti *Abenſinæ, Levini Lemnii, Mich. Joh. Paſchalii, Zac. Luſitani,* aliorumve, *plures autem* (ſic enim pergis) *anni hepar tumularunt, ut minor vitæ ſpes ſuperſit. An umbram illius curioſæ artes, & ingenia potentiora reducant, non valdè laboras, brevi evanituram.*

Tibinè, Clariſſ. Vir, cum reconditiſſimo Religionis Chriſtianæ myſterio hoc more ludere liceat, adeoque ipſum profanare, hoc verò Theologis relinquo; Salvo tamen honore auſim aſſeverare, illud ipſum (meo quidem judicio) cum opere Nobiliſſ. Bilſii omninò non convenire, adeoque nihil ad rhombum; ut & illud quod ſcribis. *Magno ſudore humum ex tumulo effodiſſe Riolanum, ut defunctum viſcus educeret, ſed ipſum priùs*

humo

humo abſorptum, quam voti ſui factum compotem. Eodem ſucceſſu, aïs, *ligones huc contulerunt alii. An felicior veſpillo futurus ſit Bilſius, paucis videbimus*. Rectè quidem veteri fertur adagio: Mortuo leoni vel lepores inſultant.

Si etiamnùm in vivis numerarentur Magnus Riolanus, Magnuſque Hugo Grotius, auſim deponere, nè muſſitaturum quidem fuiſſe Th. Bartholinum, ni modò omninò perfrictæ frontis audiat. Mortuorum cineres commejere, id verò haud difficile.

Jam verò ad Veſpillonem Bilſium quod attinet. Quid quæſo Veſpillo ille Bilſius? Credo jam equidem illum incredulo Thomæ Bartholino ſepulchrum fodere.

Huc uſque Clariſſ. Viri præfatio.

Jam iterùm ad rem: *Duo ſunt*, inquis, *quæ ſibi demonſtranda ſumit Bilſius nempe*: 1. *ſuccum ſanguini futuro aptum ex inteſtinis venas meſeraicas ingredi, atque ibidem ex lege circulationis ſanguini arterioſo mixtum in venam portæ aſcendere, quæ illum in hepar transfundat*.

2. *Ductum Chyli thoracicum aquam ſeu rorem potiùs vehere quam chylum ad varias partes, unde Roriferum vocat*.

Ecquid peccat Bilſius, quod hâc in re ſapientiſſimam Antiquitatem imitetur,

Quamprimùm aliàs ab eâ deviat, exploditur, quaſi temerario nimis auſu Antiquitatem aſpernetur.

Si Dialecticis habenda fides, illi docebunt nos, locum à teſtimoniis animis fidem ingenerare, quæ nihil aliud eſt, quam rei adhibita aſſenſio, propter dicentis autoritatem. Cui uſui varios condiderunt canones, quorum ſinguli in hiſcè Nobiliſſ. Bilſio fidem conciliant, ex quibus quatuor proponam.

1, Antiquum nupero præſtantius eſt teſtimonium.

2. Publica probabilem obtinent veritatem teſtimonia.

3. Multorum ſapientum ac præſtantium virorum teſtimonium paucorum ac tenuium præponendum.

4. Artificis in arte ſuâ periti imperiti præferendum teſtimonio. Ità plus fidei habendum ſutori de calceis loquenti, quàm ſi vel diſertiſſimus Cato iſtius artis ignarus de iis orationem inſtituat.

Ulteriora de hepate argumenta brevitatis causâ, & nè recocta apponatur crambe, hic omittam. Quantum ad ſecundum Bilſii experimentum,

mentum, illud verò Bartholini ſubjicere oculis parat, res namque iſta non calamo, ſed αὐτοψίᾳ terminanda.

Eque ſcriptis Clariſſ. Bartholini liquet, Profeſſores ac Doctores confœderatos ſeſe mutuò fricare, ac ſua ipſorum ac inter ſe ſcripta famoſa certatim citare, quaſi Autores Claſſici audirent, atque ſuas ipſorum allegationes, tanquam de tripode reſponſa, Sybillinavè folia nobis venditare. Nonnè merentur iſti homines, ut Nobiliſſ. Bilſius artes ſuas pleniùs aperiat? Tùm enim (uti ſcribis) *tempori & occaſioni judicium reſervabis, quare ſecretum ejus, quod ſervat, & ſpectatoribus ſuis invidet, nec laudaveris, nec culpaveris.* Cum Nobiliſſ. Bilſio agis pro lubitu, ſiquidem *nomen tuum inventaque Lymphatica huic fabulæ interſeri videas*, quæ tanto ſtudio in gremio foves: quibus verò ſuperbis nominibus Bilſium decoraſſet Bartholinus, modò ipſi colluſiſſet, Regioque Profeſſori ſcripſiſſet, quemadmodum Acutiſſimus Pecquetus juxtà allegationem ipſiuſmet Bartholini: *Viri Clariſſimi & inter ætatis hujus Anatomicos oculatiſſimi Thomæ Bartholini de Vaſis Lymphaticis Liber, &c.*

Hoc tene, Clariſſ. Vir, ſi mihi tanquam homini novo liceret ſtylum adeò pinguem in tantum ſtringere Virum, qualem tu in Bilſium alioſvè magni nominis Viros, affirmarem, Vaſa Lymphatica tunc temporis Profeſſorem Bartholinum reddidiſſe Lymphaticum, quo Magnum illum Artificem Amſtelodamenſem, verè Nobilem animique Regii Virum Bilſium adeò irreverenter impeteret, ac coràm omnibus impudentiſſimè ſacrum convomeret faciem.

Ignoſce, Vir Clariſſ. ſi affectus ille naturalis, quem ex officio Præceptori, nec non Arti debeo Medicæ, æquo longiùs me abripuerit; memineris autem antiqui veri verbii: Ut ſalutabis, ità reſalutaberis. Sed manum de tabulâ.

Interim Sacratiſſimæ Majeſtati nec non Univerſæ Patriæ ſalutem ac Benedictionem Divinam apprecatur

Roterodami 30 Januarii 1661.

Nominis Tui

Cultor maximus

N. Zassius.